

MEMO

Püha Olavi palverännutee rajamise koosolek

Kuupäev: 26.02.2026

Aeg: 11:00–13:00

Koht: Lihula mõis

Koostaja: Kristo Hüdsi

1. Koosoleku eesmärk

Kohtumise eesmärk oli:

- Luua terviklik ülevaade Püha Olavi palverännutee arendamise seisust Eestis.
- Siduda ajalooline, kultuuriline ja turismiarenduslik vaade.
- Leppida kokku edasised sammud projekti elluviimiseks.
- Arutada koostöövõimalusi (RMK, omavalitsused, kogudused, ettevõtjad, rahastusallikad).

2. Sissejuhatus – Anton Pärn

Anton Pärn rõhutas, et tänane kohtumine on mitme varasema initsiatiivi tulemus. Saaremaal on juba oluline osa teest kaardistatud.

Strateegiline eesmärk:

- Tõsta esile Püha Olaviga seotud paigad Eestis.
- Luua suurem narratiiv Eesti ja Skandinaavia ühisest ajaloost.
- Edendada Lääneranniku turismi.
- Jõuda konkreetsete otsusteni projekti praktiliseks edasiarendamiseks.

Anton tõi esile, et Eestis on viimastel aastatel tehtud palju tööd matkaradade arendamisel (RMK, Ranniku matkarada). Uus tee peab sobituma olemasolevasse süsteemi, mitte dubleerima radu.

3. Professor Kersti Markuse ettekanne

3.1 Rahvusvaheline raamistik

- Püha Olavi palverännutee kuulub Euroopa kultuuriteede võrgustikku.
- Eesti on võrgustiku liige.
- Kersti Markus kuulub teaduskomiteesse.
- Kultuuritee staatuse eelduseks on tugev kultuuripärandiline seos.

Kõik Olaviteed viivad ajaloolisse **Trondheimi** (Nidaros).

Seal asub **Nidarose toomkirik**, kuhu on maetud Olav II Haraldsson – Norra riigi rajaja ja kristliku identiteedi kandja.

3.2 Ajalooline taust

- 11.–13. sajandil oli Lihula Läänemaa oluline keskus.
- Viikingite liikumine toimus mööda Eesti rannikut.
- Gotlandi ja Saaremaa vahel eksisteeris aktiivne meretee.
- Lähim Olavitee kulgeb täna **Gotland** saarel.
- Kirjalikud allikad kinnitavad eestlaste viibimist Trondheimis juba 12. sajandil.
- Olavikabelid paiknevad valdavalt rannikualadel.

3.3 Identiteediline mõõde

- Eesti kuulub ajalooliselt Skandinaavia kultuuriruumi.
- Välisvaates seostatakse Eestit pigem Ida-Euroopaga.
- Olavitee aitab tugevdada Eesti põhjamaist identiteeti.
- Palverännutee loob turvatunde rändajatele ja rahvusvahelise tuntuse.

Kersti jagas isiklikku kogemust Camino de Santiago teelt, rõhutades:

- palverännu pikaajalist mõju,
- spirituaalse ja füüsilise mõõtmise tasakaalu,
- rahu ja vaikuse väärtust tänapäeval.

4. Anu Lomp – Saaremaa ja Muhu areng

4.1 Ülevaade Eestis ja Põhjamaades

- Eestis on 5 kinnitatud rännuteed, neist 2 palverännuteed.
- Norras on 9 Olaviteed (mitte kõik võrgustiku liikmed).
- Skandinaavias toimub aktiivne uute teede rajamine.
- Inglismaal arendatakse samuti oma Olavitee versiooni.

4.2 Saaremaa kaardistustöö

- Teekond kaardistatud Sõrve säärest Põide kirikuni.
- Kevadel jätkub töö Muhus.
- Saaremaal planeeritud ligikaudu 250 km.

Umbes 20 inimest on Saaremaal projektiga aktiivselt seotud olnud.

4.3 Märgistus ja sertifitseerimine

- Sümboolika: Püha Olavi rist.
- Logo kasutamine toimub sertifikaadi alusel.
- Sertifikaadi maksumus: 600 €.

- Eestis märgistuse kasutusluba veel puudub.
- Märgistus peab olema ühtne ja kvaliteetne.
- Graniidist tähised olulistest punktides.
- Infotahvlid olulised.

4.4 Praktilised väljakutsed

- Maaomanikega isiklik suhtlus (Norra kogemus: 100 maaomanikku = 100 tundi kohvi joomist).
- Prügimajandus.
- Tee kvaliteedinõuded.
- Päevateekonna lõpus peab olema majutus- ja toiduvõimalus.
- Kohalike kogukondade kaasamine.

4.5 Palverännaku tähendus

- Võimalus ennetada läbipõlemist.
- Füüsiline ja vaimne tasakaal.
- Võimalus liikuda üksi või koos.
- Kogukondlik ja ettevõtlik potentsiaal.

5. Piiskop Anti Toplaan sõnavõtt

Tutvustati peapiiskop Urmas Viilma palverännutee raamatut.

Teoloogilised rõhuasetused:

- Elu kui palverännak.
- Oluline on teel olemine, mitte ainult sihtpunkt.
- Palverännak võib alata koduuksest.
- Kirik kui sõlmpunkt.
- Kristlik sümbol: kala ja selle kohta näide.
- Palverännak kui usaldus, julgus ja avatus.

Oluline on kihelkonnakirikute sidumine palverännuteega.

6. Paneel ja arutelu

6.1 Koostöö RMK-ga

- 16.03. toimub kohtumine RMK-ga.
- RMK-l olemas kaardirakendus.
- Võimalusel kasutada olemasolevaid radu.
- Mitte rajada paralleelseid süsteeme.

6.2 Rahastus

- Leader programm on Saaremaal toetanud.
- Otsitakse täiendavaid rahastusallikaid.
- Norra suunal otsitakse samuti tuge.
- Ei saa loota üksnes vabatahtlikele.
- Omavalitsuste turismieelarved võimalikuks toetusallikaks.
- Sertifikaat 600 €.

6.3 Piirkondlikud rõhuasetused

- Põhja-Eesti vajab eraldi fookust.
- Vormsi olulisust rõhutas Tiit Salumäe.
- Padise kloostri temaatiline sidumine.
- Idakirikus samuti Püha Olavi austamine.
- Mandriosa vajab piirkondlikku koostöömudelit.
- Koostöö maaturismiga.

6.4 Põhimõttelised seisukohad

- Olavitee peab sündima kohapeal.
- Initsiatiiv peab tulema kogukonnast.
- Jätkusuutlikkus on võtmeküsimus.
- Tee ei pea olema jäigalt üks – võimalikud kõrvalepõiked.
- Fookus tuleb paika panna.

7. Kokkuvõte ja järgmised sammud

Lühiajalised sammud

1. Kohtumine RMK-ga (16.03).
2. Märgistuse ja sertifikaadi taotlemise protsessi algatamine.
3. Piirkondlike tööruhmade moodustamine.
4. Rahastusvõimaluste kaardistamine.
5. Maaomanikega suhtluse alustamine mandriosas.

Pikem perspektiiv

- Põhitrassi lõplik kaardistamine.
- Majutus- ja teenusvõrgustiku loomine.
- Ühtne märgistussüsteem.
- Kommunikatsioonistrateegia.

Lõppmõte

Piiskop Anti mõte: „Palverännutee on kui kee, mille iga paik on pärl sellel real.“
Ühine ajalugu, ühine tee ja ühine soov seda rajada ühendavad osalejaid. Slaidid edastatakse osalejatele e-posti teel.